

Cine n-a auzit de Saul Bellow? El este unul din marii corifei ai literelor americane din secolul 20, alãturi de personalităţi de prim rang precum John Steinbeck, Theodore Dreiser, William Faulkner sau Ernest Hemingway, şi pe drept cuvânt poate fi considerat liderul incontestabil al condeierelor din cea de-a doua jumătate a secolului.

Născut în 1915 la Montreal într-o familie de evrei ruşi, Saul Bellow nu şi-a dezminţit nicicând înzestrarea în lunga sa carierã literară de peste 60 de ani: autor a treisprezece romane şi a mai multor volume de nuvele şi povestiri, el a fost răsplătit cu cele mai prestigioase premii americane, pentru ca în anul 1976 să i se decerneze Premiul Nobel.

La acest capitol, jos cu pălăria! Ceea ce urmează să spun în textul de faţă se referă prioritar la omul Bellow, ştiut fiind faptul că omul şi opera nu alcătuiesc întotdeauna o unitate. Ba de multe ori lucrurile stau taman pe dos.

Îmi voi susţine punctul de vedere raportându-mă la douã din romanele sale: *Iarna decanulu* şi *Ravelstein*
. Primul apărut în anul 1982, celălalt în anul 2000. De ce tocmai cele douã romane?
Pentru că în ele, Bellow face referiri exprese la românii pe care i-a cunoscut şi cu care a fost în relaţii foarte apropiate. În romanul-reportaj
Iarna decanului
, ce tot aşa de bine s-ar putea numi
Povestea a douã oraşe
- Bucureşti şi Chicago, personajul principal Corde, alias Bellow, petrece o vacanţă sui-generis de peste zece zile în Bucureştiul hibernal al anilor 1977, adică imediat după cutremur. El a însoţit-o la Bucureşti pe soţia sa Alexandra, născută Bagdasar, fiica celebrului neurochirurg Dumitru Bagdasar şi a Floricăi Bagdasar, pentru a asista la ultimele ceasuri ale mamei, apoi la moartea şi incinerarea acesteia.

Cartea prezintă pe de o parte ororile sesizate la tot pasul de autor în Bucureştiul strivit sub călcâiul de fier al dictaturii (frig, foame, frică şi nesiguranţă), iar autorul nu pridideşte să-şi exprime constanta sa afecţiune faţă de durerea soţiei şi întreaga sa compasiune vizavi de românii aflaţi la cheremul unor funcţionari nesimţitori şi brutali până la absurd; pe de altă parte, cu aceeaşi claritate şi spontaneitate, autorul prezintă cealaltă faţă a medaliei – ororile specifice

oraşului Chicago: crime, violuri, droguri, vrând parcă în acest mod să afirme că nicăieri nu-i bine, dar că de oameni depinde ce fac cu valorile umane şi sociale pentru ca semenii lor să nu sufere ori să o ia razna prin acte ce-i situează în conflict deschis cu legea.

Indiscutabil că romanul lui Saul Bellow a avut un impact uriaş asupra mediilor politice şi sociale occidentale, lucru pentru care trebuie să-i rămânem recunoscători, chiar dacă la vremea respectivă n-am putut s-o facem, căci cartea a fost ţinută departe de ochii şi cugetele românilor până după căderea regimului.

Dar cum spuneam, în anul 2000 Saul Bellow îşi publică romanul *Ravelstein*, o carte despre un filosof poponar şi despre elucubraţiile acestuia.
Personajele predilecte ale lui Bellow sunt evreii. Ravelstein este tot evreu, dar un evreu fundamentalist şi intransingent, care prin exemple, ironii şi sofisme, reuşeşte “să-i deschidă” autorului ochii asupra lui Radu Grielescu, românul din Paris în casa căruia el fusese de mai multe ori.

Şi astfel, temeinic sfătuit şi îndrumat de Ravelstein (cealaltă faţă a autorului), Saul Bellow ajunge să vadă în Grielescu, alias Mircea Eliade, un legionar sadic, care în calitate de discipol al lui Nae Ionescu, a scris despre “sifilisul evreiesc ce infecta înalta civilizaţie a Balcanilor”. Dar procesul de diabolizare declanşat de cei doi împotriva lui Mircea Eliade merge mult mai departe, iar savantul român, din ideolog este transformat în călău: a ucis cu mâna lui evrei la Bucureşti, i-a atârnat în cârlige la abator, i-a măcelărit şi i-a jupuit de vii!

De altminteri, toată această ciudată carte de bătrâneţe şi de adăpare din fervoarea misticii iudaice, toată musteşte de bucuria apartenenţei la tradiţia iudaică şi clocoteşte de indignare la adresa celor care (fără a ţine cont de faima lor, sau poate tocmai de aceea) s-au făcut vinovaţi de provocări la adresa “poporului ales”: scriitorul Kipling are în scrisorile sale “un acces de furie împotriva lui Einstein” şi-i acuză pe evrei că “vor să dea o întorsătură evreiască întregului univers fizic”; iar medicul Céline este taxat drept ucigaş sadea, întrucât “recomanda ca evreii să fie exterminaţi ca bacteriile”.

Cartea, prolixă şi tăioasă, pare mai degrabă mărturisirea de credinţă a autorului şi testamentul său filosofico-religios transmis viitoarelor generaţii de coreligionari. După parcurgerea unui lung arc de cerc existenţial, atunci când viaţa i se apropie de sfârşit, Bellow simte nevoia să-şi declare în scris totala adeziune la valorile tradiţionale ale iudaismului şi să-şi exprime respectul faţă de justeţea inalterabilă a legii talionului: ochi pentru ochi, dinte pentru dinte. Principiul

susţinut de Bellow fiind în conformitate cu normele moral-religioase ale *Talmudului* – “Mai bine o nedreptate decât o dezordine în sistemul conceptual” -, un principiu care exclude din start culorile intermediare, iată de ce , fără urme de jenă sau regret, Mircea Eliade este sacrificat pe altarul ataşamentului surd şi orb, cu dezinvoltura din totdeauna a fariseilor de profesie!

AUTOR: George Petrovai

www.sighet-online.ro